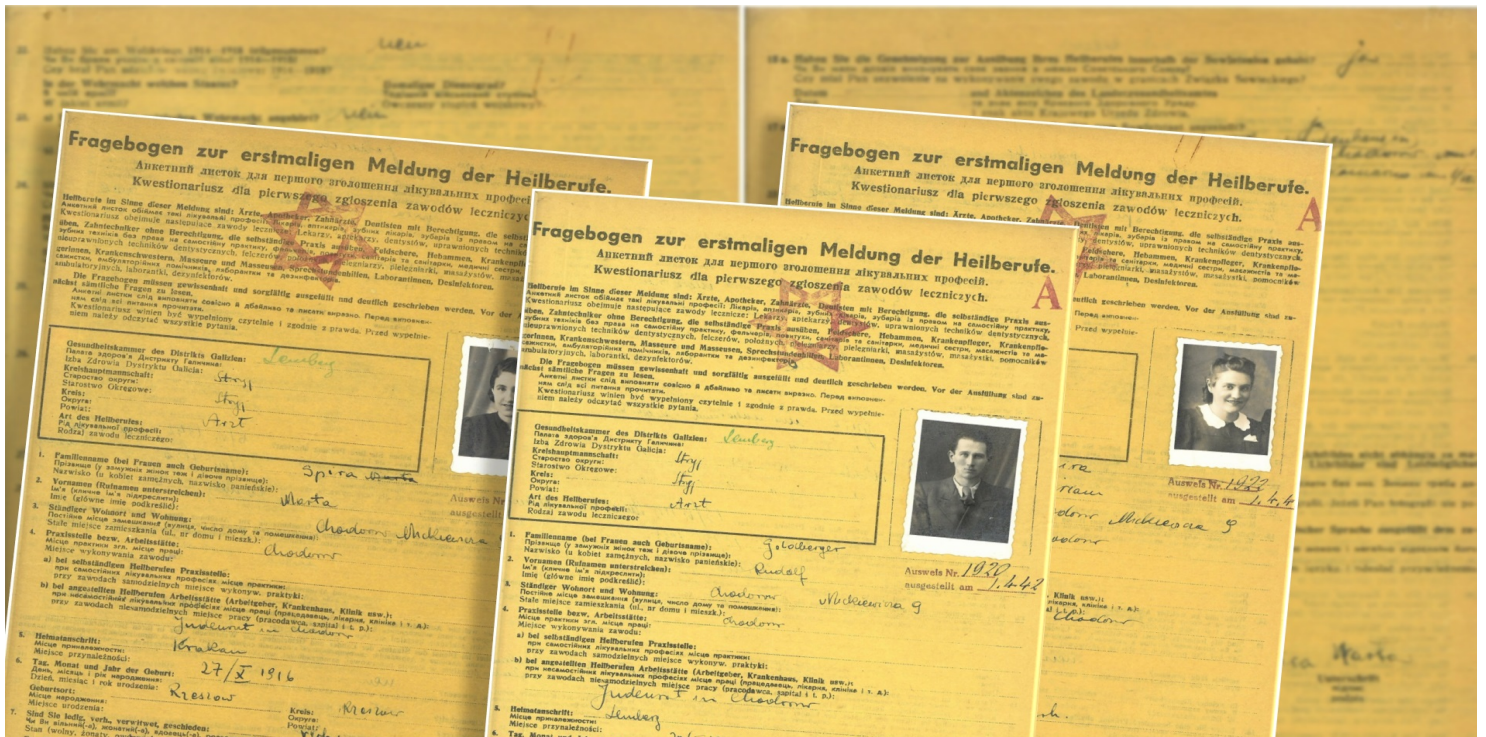

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/104332,Rodzina-Spirow-Ocaleni-zydowscy-lekarze.html>

Kwestionariusze dla pierwszego zgłoszenia zawodów leczniczych. Fot. z zasobu AIPN

ARTYKUŁ

Rodzina Spirów. Ocaleni żydowscy lekarze

OKRES HISTORYCZNY

(1939-1945) II wojna światowa

Autor: ANNA WARDZIŃSKA 23.11.2023

W 1940 roku Miriam Spira osiedliła się w Chodorowie, gdzie rozpoczęła pracę w poliklinice. Na początku 1941 roku dołączyła do niej siostra Marta z mężem Rudolfem Goldbergerem, również lekarze. Dzięki wsparciu miejscowej rodziny Piaseckich całej trójce udało się szczęśliwie przetrwać wojnę.

27 października 1916 r. w Rzeszowie urodziła się Marta Spira, córka Maurycego Spiry, stomatologa, i Miny Mahler. Dyplom lekarski otrzymała 6 lipca 1940 r. w Państwowym Instytucie Medycznym we Lwowie. Instytut Medyczny powstał, jako odrębna uczelnia, jesienią 1939 roku, po zajęciu Lwowa przez władze sowieckie, po wydzieleniu z Uniwersytetu Jana Kazimierza Wydziału Lekarskiego. Jej mężem był Rudolf Goldberger, także lekarz.

Siostra Marty – Miriam Spira – urodziła się 4 maja 1913 r. w Rzeszowie. W latach 1933/34-1938/39 studiowała medycynę na Uniwersytecie Jagiellońskim. Dyplom uzyskała 6 lipca 1940 roku w Państwowym Instytucie Medycznym we Lwowie, a 3 listopada 1945 roku na UJ w Krakowie. Po II wojnie światowej, powtórnie zamężna, nosiła nazwisko Berlin.

Mąż Marty – Rudolf Goldberger – urodził się 29 maja 1914 roku we Lwowie. Jego rodzicami byli: Władysław Goldberger, technik dentystyczny we Lwowie, i Sara Sprei, córka Jakóba, restauratora w Nowym Sączu, i Heleny Amster. Studia medyczne ukończył 13 czerwca 1939 roku na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie.

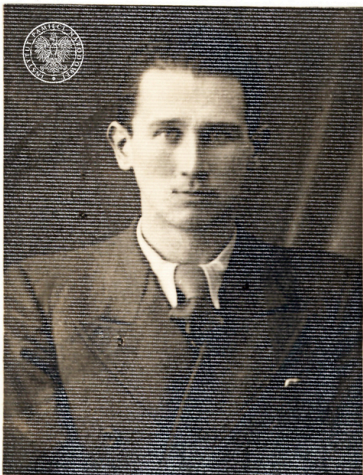

Dr Marta Spira. Fot. z zasobu

AIPN

Dr Miriam Spira. Fot. z zasobu AIPN

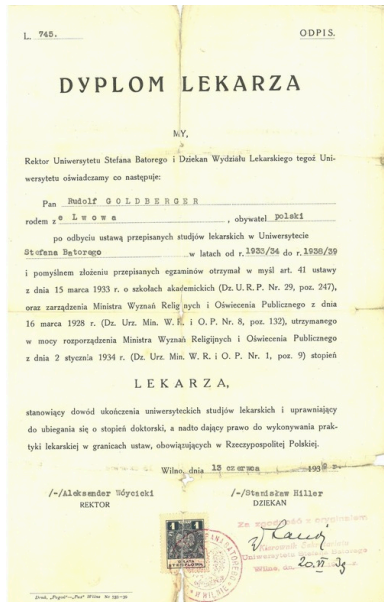

Dr Rudolf Goldberger. Fot. z zasobu AIPN

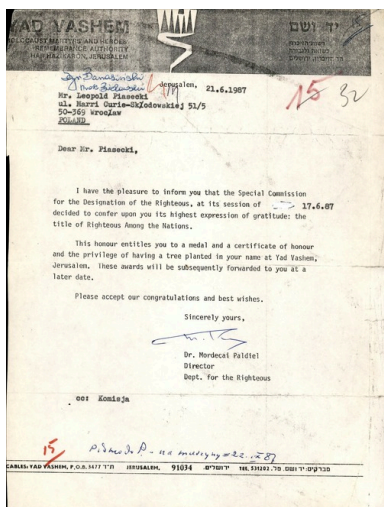
Przetrwać wojnę

W 1940 roku Miriam Spira osiedliła się w Chodorowie, gdzie rozpoczęła pracę w poliklinice. Na początku 1941 roku dołączyła do niej siostra Marta z mężem Rudolfem Goldbergerem. Oboje pracowali w szpitalu. W Chodorowie wynajmowali pokój w domu zaprzyjaźnionej rodziny Piaseckich.

Po wkroczeniu Niemców do Chodorowa i rozpoczęciu wywózek Żydów do obozu w Bełżcu, na jesieni 1942 roku, syn państwa Piaseckich, Leopold, przeprowadził Miriam Spirę do Machowej w powiecie Dębica. Uzyskał dla niej „aryjskie” papiery, dzięki którym Miriam przetrwała w ukryciu w Machowej do lata 1944 roku.

Odpis dyplomu Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie. Wilno, 29 czerwca 1939 r. Fot. z zasobu AIPN

Pismo informujące o przyznaniu Leopoldowi Piaseckiemu medalu

**Sprawiedliwy wśród Narodów
Świata. Fot. z zasobu AIPN**

W tym czasie siostra Miriam – Marta – wraz mężem Rudolfem, pod fałszywymi nazwiskami ukrywali się w Warszawie, po aryjskiej stronie.

Leopold Piasecki pośredniczył w kontaktach między siostrami. Przed samym wybuchem powstania warszawskiego przewiózł Martę i Rudolfa Goldbergerów do Machowej, a gdy zbliżał się front niemiecki, wszyscy przenieśli się do Świnar koło Płocka, gdzie doczekali końca wojny.

W 1946 roku Miriam Spira wyemigrowała do Izraela, a Marta i Rudolf Goldbergerowie do Stanów Zjednoczonych.

W 1987 roku Leopold Piasecki został odznaczony przez Yad Vashem medalem Sprawiedliwy wśród Narodów Świata.

**Dr Marta Goldberger. Fot. z
zasobu AIPN**

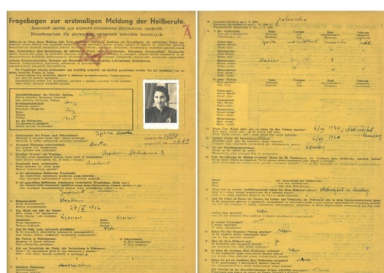
Dr Miriam Berlin. Fot. z zasobu

AIPN

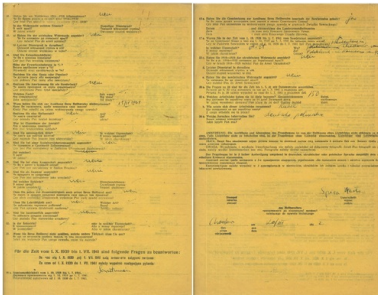
* * *

W Archiwum IPN znajdują się akta dot. ukrywania przez Leopolda Piaseckiego Miriam Berlin oraz Marty i Rudolfa Goldbergerów w Chodorowie, w dystrykcie Galicja, w 1942 lub w 1943 roku oraz dokumentacja Izby Zdrowia w Generalnym Gubernatorstwie Dystryktu Galicja (*Gesundheitskammer in Generalgouvernement*) z lat 1941-1943.

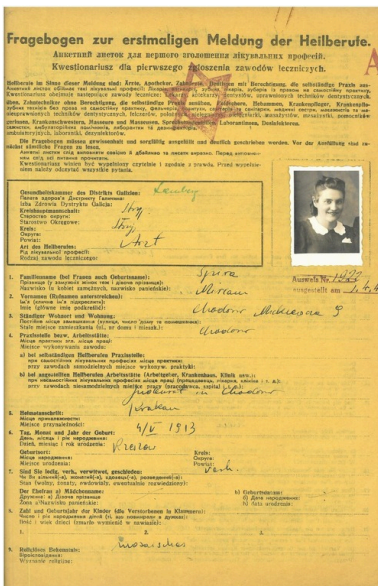
Izba Zdrowia powstała na mocy rozporządzenia Generalnego Gubernatora Hansa Franka z dnia 28 lutego 1940 r. i miała swoją siedzibę w Krakowie. Istniała do 1945 r. jako instytucja prowadząca m.in. rejestrację czynnych zawodowo lekarzy, dentystów, techników dentystycznych, felczerów, położnych, pielęgniarek i tzw. pomocniczego personelu sanitarnego. Na okupowanym terenie GG istniały 4 okręgowe Izby Zdrowia: w Krakowie, Warszawie, Lublinie i Radomiu, a od 1941 r., po zajęciu Galicji Wschodniej przez Niemcy, także piąta we Lwowie. Galicja Wschodnia została włączona 1 sierpnia 1941 w skład Generalnego Gubernatorstwa pod nazwą Dystrykt Galicja.

Kwestionariusz dla pierwszego zgłoszenia zawodów leczniczych dotyczący Marty Spiry. Chodorów, 20 marca 1942 r. Fot. z zasobu AIPN

Kwestionariusz dla pierwszego zgłoszenia zawodów leczniczych dotyczący Marty Spiry. Chodorów, 20 marca 1942 r. Fot. z zasobu AIPN_

Kwestionariusz dla pierwszego zgłoszenia zawodów leczniczych

COFNIJ SIĘ